

Pligt over for disse Medborgere og tillige en Ret til at kræve, at der tages et vist Hensyn til disse svagere stillede. Det er nemlig klart, at naar Samfundet har overtaget saadanne Forpligtelser over for de enkelte Individuer, som give sig Udslag i vort Skolevæsen og i vor Invalideforsørgelse under de mange forskellige Former, som Invalideforsørgelsen har, saa har Samfundet tillige en Ret til at kræve, at der, efterhaanden som Arbejds- og navnlig Maskinteknikken har udviklet sig, tages Hensyn til alle dem, der beskæftiges i disse Virksomheder, saa at disse Virksomheder ikke paa byrde Samfundet større Byrder end absolut nødvendigt eller rettere, at den Byrde, der er en Følge af Faren, der er forbunden med disse Virksomheder, bliver saa lille som muligt. Jeg ønsker navnlig at minde om, at disse to Betragtninger ere det, der ligger til Grund saavel for den gældende Lov som for det foreliggende Forslag, som vi nu staa i Begreb med at vedtage ved 3die Behandling. Der er gennem Forhandlingerne i de sidste Dage gaaet, jeg kunde fristes til at udtrykke det som en Opfattelse af, at det her drejede sig om en Kamp mellem By og Land, mellem Bybefolkning og Landbefolkning, mellem Arbejdsgiver og Arbejder eller mellem Haandværk og Industri paa den ene Side og Landbruget paa den anden Side. Der har skinnet noget saadant igennem som, at man paa den ene Side maatte se at faa saa meget ind under Loven som muligt, og paa den anden Side, at man skulde gøre, hvad man kunde, for at faa saa lidt som muligt ind under Loven.

Jeg skal ikke komme dybere ind paa disse Betragtninger, som jeg tror have gjort sig gældende. Jeg har dog Lyst til at gøre opmærksom paa, at man dog ikke, som det fra visse Sider er forsøgt, kan gøre gældende, at det f. Eks. skulde være en Fordel for Byerne eller Industrien at faa forbudt Anvendelse af Børn i større eller mindre Udstrækning i Industrien, medens det skulde være et Tab for Landbruget og Landbrugerne. Man kan ikke paastaa, at det samme, der er en Fordel for Industrien, skulde være et Tab for Landbruget. Jeg hører til dem, der antage, at det er en Vinding for Samfundet i Almindelighed, at der udføres saa meget Arbejde saavel af voksne som af Børn, som kan forenes med Børnenes og de voksnes Tarv, og som i det hele taget kan udføres, og siges at være forsvarligt at forlange udført henholdsvis af Børnene og de voksne, og jeg mener, at det maa siges

at gælde saavel for Landet som for Byerne. Men jeg skal ikke komme dybere ind paa, hvad der i saa Henseende har været fremme, selv om det — jeg maa sige desværre — har sat sig nogle Spor i selve Lovforslaget gennem de Ændringsforslag, der have været stillede. Jeg vil kun gerne have Lov til at sige, at man jo alle er enig om, at man fra Samfundets Side baade er berettiget og forpligtet til at stille Fordringer f. Eks. i hygiejnisk Henseende til vore Skoler, Fattiggaarde, Forsørgelsesanstalter, Hospitaler o. s. v. Men man kan ikke stille Fordringer der og samtidig sige: Vi have ingen som helst Ret til at stille Fordringer med Hensyn til det Arbejde og det Forhold, under hvilke Arbejdsgiverne have Ret til at gøre Brug af Børn og voksne, og som i hygiejnisk Henseende kunne have lige saa stor Indflydelse paa vedkommendes Sundhed og Helbred som Skoler o. s. v. For at tage et enkelt Eksempel, det vilde aldrig kunne gaa, at man i Skolen beskæftigede Børn, lige fra de kom i Skolen til de skulle hjem igen, altsaa 5—6 Timer, med Historie eller Geografi eller Skrivning eller Regning. Alle ere jo enige om, at det vilde være ødelæggende baade for Læreren og Børnene. Men med samme Ret, med hvilken vi forlange Afveksling i selve Undervisningen og Frikvarterer inden for Skoletiden, med akkurat samme Ret — og jeg vil tilføje: med samme Forpligtelse — maa vi forlange, at de Børn, der uden for Skolen beskæftiges med et eller andet Arbejde, ved hvilket de tvinges til at staa i bestemte Stillinger, ikke komme til at udføre dette Arbejde uafbrudt i 4—5—6 Timer, alt eftersom vi nu kunde blive enige om, fordi dette vilde være akkurat lige saa nedbrydende og ødelæggende som det, at de blive siddende i samme Stilling med de samme Fag i Skolen, lige fra de komme der, indtil de forlade den. Det ene er lige saa berettiget som det andet, og Samfundet har, hvis vi holde os til Eksemplet med Børnene, akkurat samme Ret og Forpligtelse at tage Bestemmelse om, hvorledes der maa forholdes med dem i den Tid, de ere uden for Skolen, som i den Tid, de ere i Skolen. Men jeg skal, som sagt, ikke opholde mig ved disse Bemærkninger, men har kun, inden Lovforslaget forlader Tinget, villet gøre opmærksom paa, at det, der er og bør være Grundlaget for Lovforslaget, er det, at Samfundet har baade en Ret og en Pligt over for de svagere i Samfundet til at værne dem og har Ret til ogsaa at kræve af dem, der beskæftige disse Sam-